

Ζοζέφ Κεσέλ

Ο ΚΟΥΡΕΑΣ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ*

Ο ΤΣΕ-ΚΙΑΝΓΚ ἦταν μέγας αὐτοκράτορας. Βασίλευε σὲ ὁλόκληρη τὴν Κίνα. Οἱ μουσικὲς, τὰ ἀρώματα, οἱ λαμπεροὶ ναοὶ καὶ οἱ σκοτεινοὶ ναοί, τὰ λαγγεμένα μάτια τῶν γυναικῶν, τὸ κοπάδι τῶν ὑπηκόων του, πλούσιων, ἄθλων ἢ λόγιων, ἔπλεκαν τὸ ἐγκώμιο τοῦ Κύρη τους μὲς στὸ φῶς καὶ μὲς στὸ ἀπαλὸ σκοτάδι. Κάθε μέρα ὁ συμποσιάρχης ἀνανέωνε γι' αὐτὸν τὰ τριακόσια ἐδέσματα ποὺ ὑπῆρχαν στὸ τραπέζι του, οἱ λεπτεπίλεπτοι μουσικοὶ ἔγραφαν τραγούδια, ποὺ τὰ θεϊκὰ ἀφτιά του δὲν εἶχαν ξανακούσει ποτέ, καὶ οἱ εὐνοούμενές του σπούδαζαν στὰ μυστικὰ βιβλία τοῦ πόθου τὶς πιὸ ἀσίγαστες ἡδονές.

Ὁ Τσέ-Κιάνγκ εἶχε ὅμως γνωρίσει ἀπὸ τὰ παιδικὰ του χρόνια αὐτὲς τὶς τέρψεις ποὺ τὸν κούρασαν πιά. Οἱ πρωτάκουστες μελωδίες τοῦ φαινόντουσαν ἀνούσια βουΐσματα καὶ τὰ πιὸ ἐπιτηδευμένα ἐδέσματα ἄνοστα φαγητά· κι ὅταν σκεφτόταν τὸ χρυσὸ κρεβάτι του, ποὺ τὸ πυρπολοῦσε τὸ πορφυρὸ στόμα οἰκείων δρακόντων, τοῦ φάνταζε σὰν τόπος κούρασης χωρὶς ἀπολαύσεις.

Ἐκανε μεγάλους πολέμους. Ἴσοπέδωσε τείχη καὶ διαγούμισε πόλεις. Οἱ φλόγες ξεπηδοῦσαν ἀπ' αὐτὲς σὰν γιγάντια λουλούδια, ἀλλὰ ἦταν πάρα πολὺ ἀδύναμες γιὰ νὰ κατακάψουν τὴν ἀνία του.

Ἐβαλε νὰ τοῦ διαβάσουν τὰ ἔργα τῶν σοφῶν. Βρῆκε πολλὲς συμβουλές καὶ λίγη τέρψη σ' αὐτά.

Καὶ πένθιμες εἰκόνες τὸν ἐπισκέφτηκαν. Ἀργά, ὁ πόθος τοῦ θανάτου ἤρθε κάποια στιγμή νὰ βρεῖ τὸν Τσέ-Κιάνγκ, ὅμως ἐκεῖνος δὲν ἔβρισκε τὸ θάρρος νὰ τὸν γευτεῖ ἀπὸ μόνος του.

Κάθε πρωὶ ὅποτε ὁ ἥλιος χτυποῦσε λοξὰ μὲ τὶς ἀχτίνες του τὶς στέγες μὲ τὶς ἀνασηκωμένες ἄκρες στὴν ἀπαγορευμένη πόλη κι ἔδειχνε νὰ σηκώνει τὴ χρυσαφένια σκόνη της ποὺ μετεωριζόταν στοὺς δρόμους, οἱ εὐνοῦχοι καὶ θαλαμηπόλοι ὀδηγοῦσαν στὸ αὐτοκρατορικὸ δωμάτιο τὸν Λάνγκ-Φού, τὸν κουρέα τοῦ αὐτοκράτορα. Ἦταν ἓνας γέρος ἄνθρωπος μὲ μάτια γλυκὰ καὶ μαραμένα. Οἱ κινήσεις του εἶχαν σχολαστικὴ βεβαιότητα. Ἀκουμποῦσε τὸ μέτωπό του στὸ δάπεδο, καὶ ἡ γκρίζα κοτσίδα του ἄγγιζε ἐλαφρὰ τὰ πόδια τοῦ Τσέ-Κιάνγκ. Ὑστερα στρεφόταν πρὸς κάποιον βοηθό του, ποὺ κουβαλοῦσε τὰ καθιερωμένα ξυράφια, καὶ θερμοπαρακαλοῦσε τὸν αὐτοκράτορα νὰ ὑποδείξει ἐκεῖνο ποὺ θ' ἄγγιζε τὸ πολυχρονεμένο του πρόσωπο.

Ἐπῆρχαν ξυράφια ποὺ ἡ λαβὴ τους ἦταν ἀπὸ ξανθοκόκκινο κεχριμπάρι, ἀπὸ ἀφροσκέπαστο φίλντισι, ἀπὸ βαθύχρωμο νεφρίτη, ἴδιο μὲ θολὸ κύμα, κι ἄλλα μὲ λαβὲς πασπαλισμένες μὲ περουζέδες, καλυμμένες μὲ ρουμπίνια σὰν ἀπὸ διάπυρη σκουριά, χαραγμένες μὲ χρυσὲς λαβωματιές. Ἐπῆρχε κι ἓνα ξυράφι κολλημένο ἀπλῶς σ' ἓνα κομμάτι μαῦρο ξύλο· κι ἐνῶ τὰ πολύτιμα ξυράφια ἔμοιαζαν μὲ ὑπέροχα παιχνίδια, αὐτὸ ἦταν ἀπειλητικὸ καὶ περήφανο σὰν ὄμορφο ὄπλο.

Ποτὲ τὰ κουρασμένα μάτια τοῦ αὐτοκράτορα δὲν εἶχαν προσέξει τὸ γυμνὸ ἐτοῦτο ξυράφι. Τὸ διάλεξε μιὰ μέρα ποὺ ἡ ζωὴ τοῦ φαινόταν εὐτελής καὶ γαλίφα σὰν παλατιανὸ σκυλί. Κι ἐνῶ ἡ σταθερὴ κι ἄφοβη λεπίδα μόλις ποὺ ἄγγιζε τὰ μάγουλά του, ὁ Τσέ-Κιάνγκ

σκέφτηκε πώς άρχουσε μία κίνηση του κουρέα για να τον λυτρώσει από τον άθλιο βίο του.

Ήδωξε τους θαλαμηπόλους, τους ευνούχους και τους βοηθούς, και σαν απόμεινε μόναχος του με τον Λάνγκ-Φου, του είπε:

– Κουρέα, αποφάσισα να πεθάνω κι επέλεξα έσένα γι' αυτό.

Ο Λάνγκ-Φου είχε πέσει στα γόνατα, κι ό αυτοκράτορας πρόσθεσε με ραθυμία πιό έπιτακτική κι από διαταγή:

– Προτού να έμφανιστεί ή νέα σελήνη, τή μέρα που θα τó θελήσεις έσύ, θα μου κόψεις άπροειδοποίητα τó λαιμό.

Ο γέρος έτρεμε πατόκορφα. Άνοιξε τó στόμα του για να διαμαρτυρηθεί, όμως κάτω από τ' άμείλικτο βλέμμα του Τσέ-Κιάνγκ βρόντηξε τó μέτωπό του στο έδαφος και ψέλλισε:

– Η έπιθυμία του Υίου του Ούρανοθ θα έκπληρωθεί.

Έπειτα σκούπισε άργά τó ξυράφι του, που ή κόψη του έλαμψε λουσμένη στο φώς, και βγήκε έξω πισωπατώντας, με μάτια άδιάφορα.

Γαλήνια ίκανοποίηση γέμιζε τόν Τσέ-Κιάνγκ. Είχε τόσο πολú συνηθίσει τήν ύποτελεια των πάντων γύρω του που δέν άμφέβαλλε διόλου πώς ό γέρος ύπηρέτης δέν θα υπάκουε στην προσταγή του. Άπό τή στιγμή εκείνη ή μοίρα του αυτοκράτορα είχε έγγραφεί στο βιβλίό των Όρων. Ο ήλιος του φάνηκε ξαφνικά πιό λαμπερός, κι άρχισε να παρακολουθει με άγάπη τά θεϊκά παιχνιδίσματά του πάνω στο χρυσάφι και τά πετράδια που ύπήρχαν σκόρπια στο δωμάτιό του. Και ή μέρα του κύλησε άρμονική και ήσυχη.

Τήν έπόμενη, κατά τó συνήθειο, ήρθε ό Λάνγκ-Φου να τόν ξυρίσει. Ο Τσέ-Κιάνγκ ήταν βέβαιος πώς ό κουρέας δέν θα έκτελοϋσε άμέσως τήν άποστολή του. Έντούτοις παρακολουθοϋσε τισ κινήσεις του χεριού του με έγνοια που πάσχιζε να καταπνίξει. Μιά όλόκληρη βδομάδα έπαναλήφθηκε ειρηνικά ή τελετουργία που έπαιρνε νόημα νεκρικό για τόν αυτοκράτορα.

Καθώς όμως περνούσαν οι μέρες, ό Τσέ-Κιάνγκ ένιωθε κάθε πρωί να γίνεται όλo και πιό παγερή ή ανάσα του θανάτου που τόν καραδοκούσε. Έπιζητούσε να διαβάσει στο πρόσωπο του γέρου τή μοίρα του. Όμως τά χαρακτηριστικά εκείνου παρέμεναν άκίνητα και οι κόρες των ματιών του άδειανές.

Και όλα τά πράγματα έγιναν για τόν αυτοκράτορα άξιαγάπητα, οι άνθρωποι προσφιλείς και τά γυναικεία χαμόγελα πολú όδυνηρά.

Άπέραντη τρυφεράδα τόν διαπερνούσε όλόκληρο, και καμιά φορά έπιανε τόν έαυτό του ν' αναστενάζει ράθυμα. Δέν του άρεσε πιά να βλέπει τó σκοτάδι να σκοτώνει σιγά σιγά τó φώς και να μετατρέπει τήν πόλη του σε βαθύ και ήχηρό βάραθρο, που από πάνω του έκλαιγε τó φεγγάρι. Και οι ώρες κυλοϋσαν μυρωδάτες σαν υπέροχα φρούτα, βαρυσφορτωμένες άνείπωτη γλυκύτητα.

Μόλις όμως ή αύγή έκανε να λάμπουν ακαθόριστα τά ψυχρά μάτια των άλλικων δρακόντων, αυτός ένιωθε ένα άρπακτικό χέρι να βαραίνει στο στήθος του. Τότε ξυπνοϋσε τήν κοιμισμένη στο πλάι του νυκτερινή σύντροφό του, που όμως δέν κατάφερε διόλου να του διώξει τó άγχος. Με τó άφτι τεντωμένο και πλαντάζοντας από τήν άγωνία, άνέμενε ό αυτοκράτορας τόν έρχομό του κουρέα.

Ένα πρωί ό Λάνγκ-Φου πίεσε έλαφρά τó λαιμό του Τσέ-Κιάνγκ και φάνηκε σαν να 'θελε να του μπήξει τήν ξυριστική λεπίδα. Ο αυτοκράτορας τσιτώθηκε και λίγο έλειψε να φωνάξει: «Σταμάτα!»

Όστόσο τó ξυράφι γλιστροϋσε κιόλας με γρηγοράδα κι έλαφράδα.

Η άίσθηση έντούτοις εκείνου του λεπτοϋ δέν έγκατέλειψε πιά τόν Τσέ-Κιάνγκ. Άμα

ὁ κουρέας ἀποσύρθηκε, σαρώνοντας τὸ δάπεδο μὲ τὴν κοτσίδα του, ὁ αὐτοκράτορας ἄφησε ἕναν ἀναστεναγμὸ ἀνακούφισης. Ἡ ζωὴ τοῦ φάνηκε φλογερὴ σὰν πολεμικὸ ἄσμα καὶ τερπνὴ σὰν τὸ παράπονο τοῦ ἀνέμου σὲ μιὰ λίμνη σπαρμένη λωτούς. Ἀνάσανε ἀγέρωχα τὸν ἀέρα κι ἀνορθώθηκε πρὸ θριαμβευτικὰ παρὰ ὕστερα ἀπὸ νίκη. Καὶ δὲν ἤθελε πιά νὰ πεθάνει.

Τότε, γιὰ ν' ἀπαλλάξει τὸν θεῖο ἑαυτό του ἀπὸ τὴν προσβολὴ τῆς ἀνάκλησης μιᾶς διαταγῆς του, πρόσταξε ν' ἀποκεφαλίσουν τὸν πιστό του κουρέα Λάνγκ-Φού.

* Τίτλος πρωτοτύπου: «Le Barbier de l'empereur». Πρωτοδημοσιεύτηκε στὴ συλλογὴ *Six Contes*, Édouard Champion, Paris 1926, ποὺ τυπώθηκε σὲ 49 ἀντίτυπα. Ἡ παρούσα μετάφραση βασίζεται στὸ διήγημα ὅπως αὐτὸ δημοσιεύτηκε στὴ συλλογὴ *Contes*, éd. Gallimard/folio, 2001, σσ. 53-58. (Σ.τ.Μ.)

Ἡ μετάφραση αὐτὴ πρωτοδημοσιεύτηκε στὸ περιοδικὸ *ΜΑΝΔΡΑΓΟΡΑΣ*, ἔτος 12ο, τχ 32, Νοέμβριος 2004, σσ. 51-52.